

uitgevoerd bronherstel de soort zich ter plekke kan vestigen. De populatie bij Holten is hemelsbreed slechts tientallen kilometers verwijderd.

Evert Ruiter

(16 okt. N 02:41)

In de macrofaunanieuwsbrief (macrofauna@hotmail.com) heeft een keer een berichtje gestaan over onverwachte vondsten in de vistrap van de Overijsselse Vecht. Om te inventariseren in hoeverre er in de buurt van vistrappen naar macrofauna gekeken wordt zou ik aan de lezers willen vragen of er onder hen ook mensen zijn die in de buurt van vistrappen de libellen of andere macrofauna inventariseren. Voor Rijn en Maas denk ik aan Driel, Linne en Lith maar ook gegevens van vistrappen in kleinere stroompjes zijn van harte welkom!

Graag mailen aan Marianne Greijdanus op M.Greijdanus@riza.rws.minvenw.nl of sturen aan postbus 17, 8200 AA Lelystad.

Vraag over Noordse/Venglagenmaker (2 nov. N 02:44) HEIDESTEIN

"Een vrouwtje Noordse Glazenmaker (AESHUBA) met grote schouderstrepen, weet iemand of Venglagenmaker-vrouwtjes dit ook kunnen hebben?"

Heidestein, 29 september. Dit jaar zijn er geen Venglagenmakers aangetroffen, terwijl er vorig jaar tussen half augustus en half oktober bij elk veldbezoek zo'n 5 dieren werden gezien. De Venglagenmakers leken geconcentreerd bij 'het kanaaltje', maar dat stond de laatste maanden vrijwel droog. Weet iemand meer over de determinatie van vr juncea/subarctica?"

Matthijs Courbois

Reactie 1 (10 nov. N 02:45)

Matthijs, Ik zie net al je waarnemingen in de libellenieuwsbrief (02:44).

Eerder dit jaar heb ik wel juncea op Heidestein gezien. Toen stond er voldoende water in het kanaaltje, maar de keizerlibellen vlogen toen ook nog volop en die joegen de juncea nogal eens weg. 1 mn trouwens slechts. Over juncea/subarctica hebben we alle mogelijke kennis gebundeld in de Odontabel. Maar alles varieert altijd meer dan je wilt! De schouderstreep bij die twee soorten lijkt me een nauwelijks diagnostisch kenmerk (ook de hamervorm komt bij juncea soms voor), maar misschien weten anderen meer te melden?

Effect van bestrijdingsmiddelen op libellen

Weia Reinboud

Reactie 2 (19 nov. N 02:46)

Er is meer bekend over het onderscheid tussen subarctica en juncea, namelijk in twee artikelen van Niels Dingemanse en Vincent Kalkman die in Brachytron hebben gestaan. Het gaat om de volgende artikelen:

Het onderscheid tussen Aeshna subarctica en Aeshna juncea in Nederland, Brachytron 1(2), pagina 35-39, 1997. Het voorkomen van de kleinvekkige en grootvekkige vorm van de Noordse glazenmaker (Aeshna subarctica) in Nederland. Brachytron 5 (1&2) pagina 15-18, 2001. Het eerste artikel gaat over een beperkt onderzoek aan collecties, waarbij ze tot de conclusie kwamen dat alleen een combinatie van kenmerken uitsluitend kan geven over de soort.

Rob van de Haterd

Reactie 3 (19 nov. N 02:46)

Voor zekere determinatie is het vrijwel altijd nodig de dieren te vangen. In dat geval moet het, met het kenmerkenoverzicht zoals gepubliceerd in Brachytron 1(2): 35-39, niet moeilijk zijn de soorten van elkaar te onderscheiden.

Gerard Abbingh

Uit een onderzoek naar de effecten van bestrijdingsmiddelen op vlinders is naar voren

Pinkster excursie-weekend in de Weerribben

gekomen dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen een groot risico oplevert voor rupsen van dagvlinders in Nederland. Dit blijkt uit een onderzoek in opdracht van de Vlinderstichting gedaan door de Wetenschapswinkel Biologie in Utrecht. Aangezien de libellenstand in Nederland de afgelopen jaren eveneens is achteruitgegaan, is een vervolgvraag gesteld of landbouwbestrijdingsmiddelen hier een (mede)oorzaak van kunnen zijn. Hiervoor is een literatuuronderzoek uitgevoerd, waaruit een inschatting van het risico van bestrijdingsmiddelen voor libellen in Nederland het belangrijkste resultaat was. Uit deze risicoschatting bleek dat libellen niet erg gevoelig zijn voor bestrijdingsmiddelen. Alleen bij piekbelastingen kunnen bestrijdingsmiddelen plaatselijk een negatieve invloed hebben op de libellenfauna.

Late waarnemingen

Nb.nr. = e-mail Nieuwsbriefnummer

soort	datum	waarnemer	plaats	Nb nr.	opmerking
SYMPAED	18/11/02	Evert Ruiter	Weerribben	02:46	
SYMPVULG	9/11/02	Sander Bot	Oostvaardersplassen	02:46	
SYMPSTRI	16/11/02	Remco Hofland	Amst.Waterl.Duinen	02:46	
AESHMIXT	2/11/02	Kees de Vries	St. Pietersberg	02:45	
LEUCDUBI	10/10/02	Jan Kuper	Haaksbergervveen (Ov)	02:42	Determinatie dubi/rubi niet zeker
SYMPVULG	20/10/02	Evert Ruiter	Oostvaardersplassen	02:44	tandem bij 5 °C
SYMPVULG	24/11/02	Peter de Boer	Woldlakebos (Ov)		
SYMPAED	24/11/02	Karin Uilhoorn	Woldlakebos (Ov)		

Edward Kuijter en Dick Groenendijk

Foto: R. Manger

beschikbaar. De totale kosten van de boerderij zijn ongeveer 300 euro, die evenals het eten, hoofdelijk worden omgeslagen. Gezien deze kosten zal het aantal deelnemers minstens twintig moeten zijn.

Aanmelden bij Frans Koning 023-5289009 of E-mail: koning.f@wolmail.nl, liefst voor 1 maart i.v.m. het minimum aantal deelnemers en de reservering.

Dia's van Nederlandse libellen gevraagd

De Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland krijgt regelmatig een verzoek om een voordracht over libellen te houden. Helaas is haar dia bestand niet zo erg groot en er zijn zeker geen dia's van soorten die weinig of nauwelijks in het Westen voorkomen. Het geen betekent dat onze dia presentatie nogal eenzijdig is.

Misschien heeft u wel dia's die u aan ons tegen kostprijs wilt verkopen, te denken valt aan Bruine glazenmaker, Smaragd- en Glanslibel, Platbuik, Bruine korenbout, de drie soorten witsnuiten, Zwervende heidelibel, Tengere grasjuffer en nog veel meer.

Kortom, mocht u wat van uw overvloedige dia's willen opruimen dan houden wij ons erg aanbevolen. Namens de Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland,

Frans Koning tel 023-5289009
of e-mail: koning.f@wolmail.nl
M. Hobbemastraat 37
2102 BJ Heemstede

Belgische Libellenstudiedag

Gomphus, de Belgische libellenwerkgroep, en het Laboratorium voor Aquatische Ecologie, KULeuven, nodigen u uit op de Belgische libellenstudiedag.

zaterdag 1 maart 2003

zaal "Darwin" Zoologisch Instituut, KULeuven Ch. De Bériotstraat 40 in Leuven (zie pijlen)(ligging: <http://cwisdb.cc.kuleuven.ac.be/kaarten-bin/basiskaart.pl>)

Prijs: gratis

Info: Robby Stoks, Laboratorium voor Aquatische Ecologie, Ch. De Bériotstraat 32, B-3000 Leuven, tel. 016/32 37 10, fax 016/32 45 75 of robby.stoks@bio.kuleuven.ac.be

Programma:

- 9.30u Ontvangst met koffie
- 10.00u **De Belgische libellenatlas**
Geert De Knijf (*Instituut voor Natuurbehoud*)
- 10.20u **Het boek "De Nederlandse Libellen" is er... en hoe nu verder?**
Robert Ketelaar (*De Vlinderstichting, Nederland*)
- 10.40u **La conservation des libellules dans le cadre du réseau Natura 2000 wallon**
Philippe Goffart (*Centre de Recherche de la Nature*)
- 11.00u Koffiepauze
- 11.30u **Expansion des libellules méridionales dans nos régions**
Violaine Fichet (*Université Catholique de Louvain*) & Philippe Goffart (*Centre de Recherche de la Nature*)
- 11.50 **Meer zwart in onze natuurgebieden? De opmars van *Sympetrum pedemontanum***
Jan Soors (*IN*) & Frank Van de Meutter (*KULeuven*)
- 12.10u Middagmaal
- 14.00u **Schijndood voor gevorderden**
Freya Gysels & Robby Stoks (*KULeuven*)
- 14.20u **Een joekel van een kerel of een perfect jasje?**
Lies Janssen & Hans Van Gossum (*Universiteit Antwerpen*)
- 14.40u **Kijken door een gekleurde bril?**
Hans Van Gossum (*Universiteit Antwerpen*), Tim Adriaens (*IN*), Henri Dumont (*Universiteit Gent*) & Robby Stoks (*KULeuven*)
- 15.00u Koffiepauze
- 15.30u **Wie hoort er bij wie binnen de Caloptera?**
Henri Dumont (*Universiteit Gent*)
- 15.50u **Evolution de la faune des libellules des mares et bras-morts de la Haute-Semois**
Isabelle Cornille (*Université Catholique de Louvain*)
- 16.10u **Ook de tijd vliegt...**
Francis Strobbe & Robby Stoks (*KULeuven*)
- 16.30u Afsluitend woord

Organisatie

Marjan De Block, Frank Van de Meutter & Robby Stoks

